

Peripeti

tidsskrift for dramaturgiske studier

tidsskrift for dramaturgiske studier

Search...

Peripeti

tidsskrift for dramaturgiske studier

Search...

teateranmeldelser

Phobiarama af Dries Verhoeven, Aarhus Festuge

september 2, 2018

In the heart of darkness

Af Erik Exe Christoffersen

Joseph Conrads roman Heart of Darkness (1899) foregår i "det mørke" Congo, men her er vi i hjertet af Aarhus på Bispetorvet med Domkirken og Aarhus Teater lige i nærheden. Men som i Conrads roman er det her i hjertet, vi møder de mørke drifter og angsten for det fremmede. Der hvor vores forståelse af civilisation møder en grænse og truer med at bryde sammen.

De fremmede er terrorister og de mange andre som af forskellige grunde vil ødelægge vores kultur, fordi de foragter vores frihed og ser anderledes ud. Forestillingen konfronterer publikum med mørkets kræfter, som er uden for os, men måske også inden i os selv? Hvor bor angsten og ondskaben i krigs- eller krisetider, hvor grænserne forplumres? Hvordan præges vi i hverdagen af den angstfremmende retorik i massemedierne?

En rundtur i vores moderne frygtkultur

Vi bliver sat sammen i par og ført ind i den store, baraklignende installation. "Gå til værelse nr. 3", lyder beskeden, og vi famler os afsted i mørke ned ad en gang. Vi åbner

parkeringskælder. Kun glimtvis bliver rummet en smule oplyst, men det forekommer labyrintisk og uden grænser med betonlignende vægge, åbninger, søjler. Banen snor sig, så man snart mister enhver orientering i forhold til retning, længde, tid. Indimellem skelner man noget på tv-monitorer, og som man vænner sig til mørket, skelner man også skikkelser gennem åbninger i vægge. Det er skræmmende, men dog lidt trygt med en partner, som dog også er fremmed og som pludselig skriger.

Vi er sat på skinner

Installationen er i grunden ret simpel. Et stort rum hvor 10 vogne med 20 passagerer kører rundt i delvis mørke. Det, som også er med til at skræmme, er lyden, som skaber en atmosfære af uhygge. En dyb summen, stedvise skrig og udbrud sammen med enetaler. Stemmerne taler om terror, at vi bliver angrebet. De taler om dem, vi ikke vil findes os i længere, dem som er anderledes og ikke vil, som vi vil. Forestillingen aktualiserer det uhyggelige. Pludselig er der en skikkelse, og så er den væk igen. Så er der to, og de kommer nærmere og nærmere. De provokerer angsten for berøring – det er den haptiske sans, som forestillingen retter sig mod samtidig med, at det visuelle overblik er spærret og delvist blokeret.

Stemmerne fra videomonitorerne bliver dog langsomt genkendelige: Inger Støjberg, Kristian Thulesen Dahl, Lars Lykke. Og vi husker måske deres taler om flygtninge, ghettoer, burkaforbud og alverdens stramninger for at beskytte os selv og vores nationale kultur.

Men hvem er de fremmede skikkelser? Er de venner eller fjender? Hvad vil de os? Ser vi dem blot som uhyggelige, fordi de mere eller mindre velkendte politiske stemmer fremmaner en angst i os? Eller er de i virkeligheden en form for befrielseshær, som lever nede i undergrunden?

Vi skal ikke her røbe for meget i forhold til, hvad der sker. Men uhyggen bliver mere og mere intens mod slutningen.

Immersivt teater

Phobiarama er såkaldt immersivt teater. Det er en teaterform, hvor tilskueren inddrages og bliver en del af værket. Tilskueren omsluttet af værket og bliver på denne måde deltagende i værkets proces eller handling. Tilskueren deler rum og nærvær med de udøvende, også selvom vi som her egentlig bare sidder i en vogn og kører rundt i værkets scenografiske rum. Som tilskuere er vi gæster i et oplevelsesrum. Vi er på en måde udenfor universet, som vi sanser med en vis distance. Men vi skriger og mærker angsten for berøring. Vi kan ikke forlade værket og vognene, som kører og kører på skinner derudad. Så rent fysisk reagerer vi på værket. Vi kan ikke vælge at springe af

vognen. Specielt ikke da den kører baglæns og speeder farten op. Og det fornemmer man en vis symbolik i.

Der er altså ikke tale om en egentlig direkte udveksling med værket på fiktionens niveau. Involveringerne er af mere energetisk, dynamisk, intens karakter, som ens reaktion i et mørk rum, hvor man ikke kan se rummets grænser. Immersivt teater er på mange måder en nyfortolkning af en række oplevelsesøkonomiske rum så som Tivolis spøgelseshus. *Phobiarama* skaber en affektiv relation: tilskueren er på vagt og modtagelig for sanseindtryk.

Immersivt teater kræver mod og empati og skaber både panik, katastrofestemning, tilbagetrækning, øget puls. Værket vækker på en måde både tilskuerens skærpede perception og emotion, men også kognitiv respons. Det vil sige, at tilskuerne ved at mærke sig selv i den særlig situation så at sige foretager en form for selvobservation simultant med og påvirket af konteksten. Mens vi ruller afsted får vi både lejlighed til at blive skræmt og skrigende, samtidig holder vi os lidt til hinanden og ser det komiske i situationen.

Phobiarama er meget vellykket, fordi den tilfredsstillende et behov for tilstedeværelse, den pirrer og provokere en angst for berøring som jo også er ganske vidunderligt, men muliggør også refleksionen over hvad den angstsabende retorik bliver anvendt til af vore politikere. Hvad er deres formål?

Erik Exe Christoffersen, lektor og underviser i dramaturgi og teaterproduktion, Aarhus Universitet. Redaktionsmedlem af Peripeti.

[Link til artist talk.](#)

Erik Exe Christoffersen, lektor og dramaturg, Institut for Kommunikation og Kultur, Aarhus Universitet. Har senest skrevet bogen *Serendipitetens rum* udgivet på Forlaget Klim, 2018

TIDLIGERE

[Revolution af Christian Lollike, Aar...](#)

NÆSTE

[Landet uden drømme af Fix & Foxy](#)

Om os

Peripeti er det eneste danske videnskabelige teatertidsskrift og redigeres af en national redaktion fra Dramaturgi, Aarhus Universitet, Teater- og performancestudier ved Københavns Universitet og med redaktionsmedlemmer med tilknytning til teatre og teateruddannelser.

© 2021 Peripeti.dk

Af: Aveo web- & marketing

